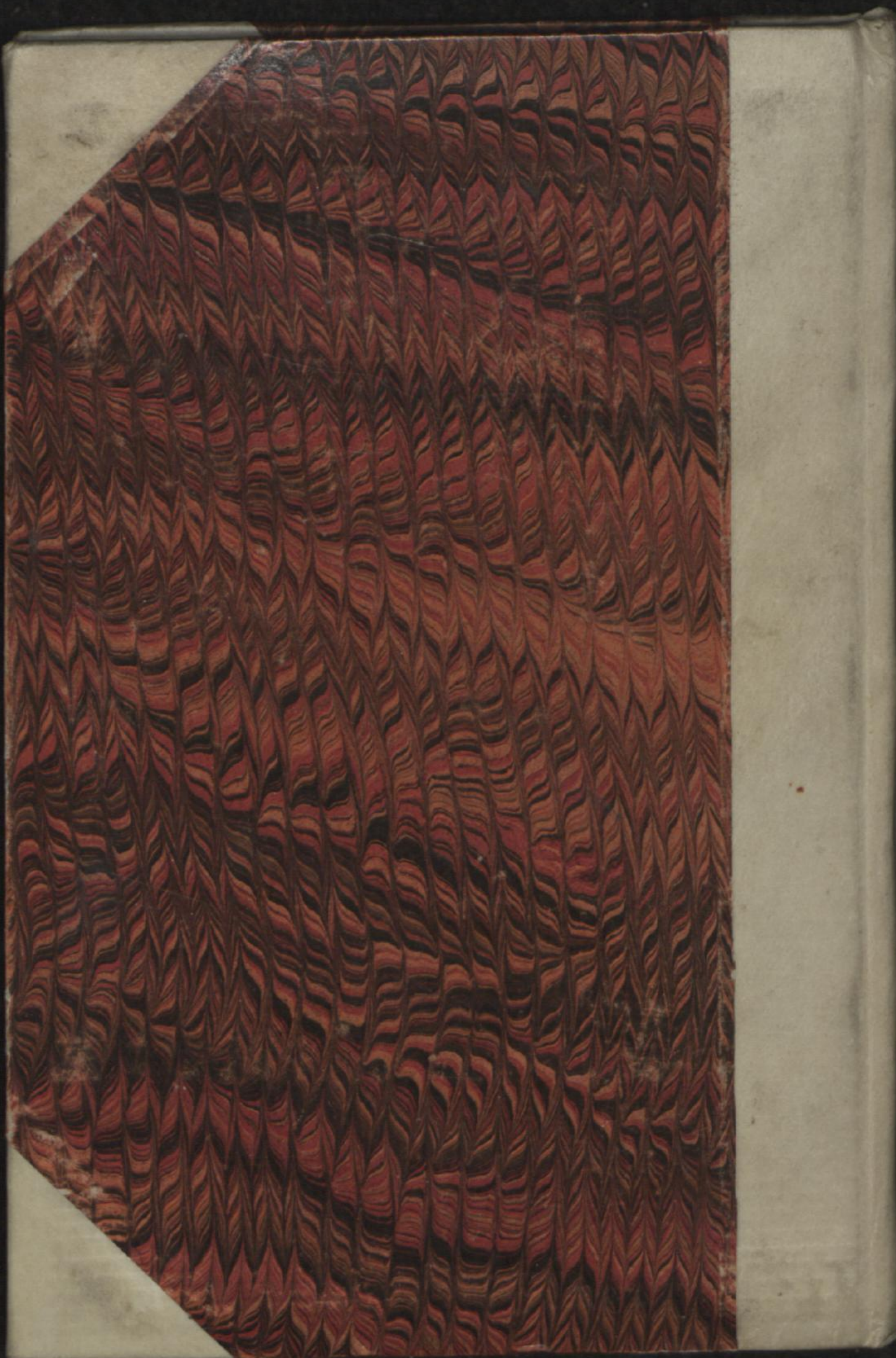
Griseldis.

1597.

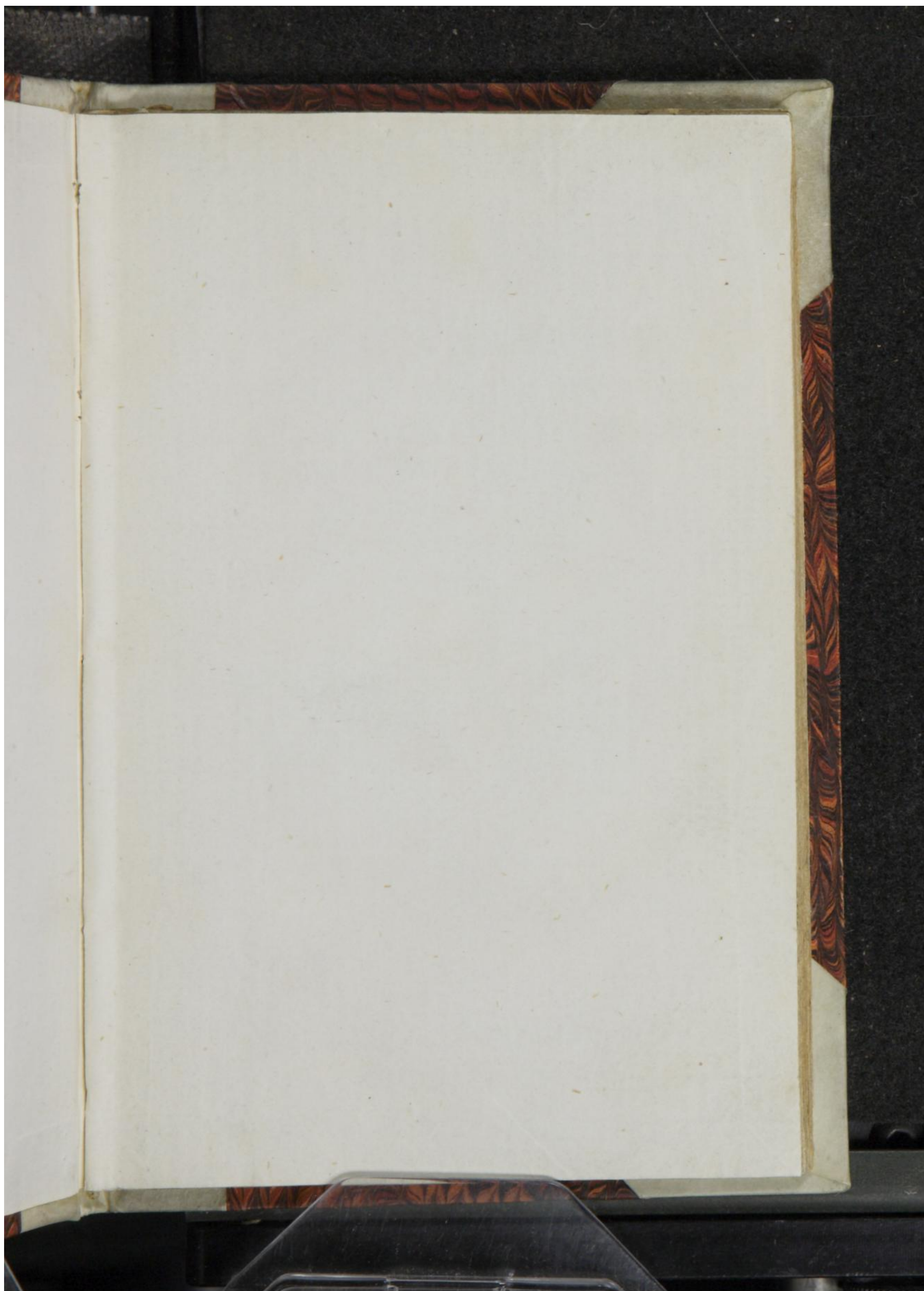

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

Griseldis.

En deylig Historia / om en Quinde som hed Griseldis / Aff huilcken gode oc dydelige Quinder kunde tage Exempel oc Lærdom / at være tolmodige vdi Modgang oc Fristelse / Nyttelig at læse.

Prentet i Kiøbenhaffn / aff Laurentz Benedicht.
1597.

Her begyndis en megit ſuptilig oc lyſtelig Hiſtori aff en Erlig Quinde ſom hed Griſeldis / aff hues Tolmodighed / ingen kand fuldkommeligen ſige/ eller ſcriffue : Aff huilcken Hiſtoria alle gode Quinder kunde tage it gaat Exempel.

EFterdi at mange Hiſtorier om Quindefolck ere beſcreffne/ J huilcke mand oc finder mange merckelige ting ſom Quindfolck met ſtor ſnildhed oc Viſdom haffue begaaet/ ſaa tyckis mig oc nytteligt at være / at mand icke forglemmer den tolmodige Griſeldis / aff huis Hiſtorie mange gode Quinder kunde tage ſtor oc nyttelig Lærdom : Hendis Hiſtori ſcreff Franciſcus Patracha / dog icke aff første/ men drog hende vdaff Bocatij valſke Bøger / oc ſette hende paa Latinæ. Siden er hun vddragen aff Latinen oc ſet paa Tydſke/ Men ieg vbeneffnd fick i ſinde / at drage hende vdaff Tydſken oc ſette hende paa Danſke : Sagen er / fordi at mueligt er / at ſaadanne

ſtycker

stycker som samme Historie indeholder / Det kunde endnu saa ske. At gode Quinder da haffue hende til god trøst / oc til it gaat Exempel oc en nyttelig Lærdom.

Huorledis Her Volters raad oc Ridderskab / raadde hannem / at hand skulde faa sig en Hustru.

WDi Valland i Solsens ned-gang / det er Vester vdi Landit / ligger it mectigt høyt Bierg / som kaldis Vesaus: Det Biergis høyhed recker op i Skyerne / det er ædeligt aff sin egen Natur. Aff det Bierg vdi Solsens opgang / det er Østen ved Bierget / vdspringer en Kilde / Aff huilcken Kilde mange andre smaa Vand løbe oc skillies at mangfoldelig / saa vnderlige / at Poeten Virgilius vdraaber samme Kilde for en Konning oc Herre offuer

Vandit. Hun løber meget sterck mit igennem det Land som heder Liguria. Oc der nest igen= nem Emiliam Flaminiam: Hun strecker sig til Fenedien / oc løber i mange andre Vand / oc vdi det store Haff. Det største Land hoss Biergit / er megit lystigt oc fructsommeligt. Der ligge oc mange mectige Stæder oc Byer omkring det Bierg. Vnder Biergit ligger en Stad som heder Salutz / den Stad bygde de mere oc giorde hannem fastere end de andre Steder / oc det giorde de for Margreff= uens induaning / Hand vaar en mectigere Herre end de andre / oc hed Her Volter. Hand haffde mact oc Regimente offuer alt Landet / hand vaar en vng Mand for alder / men Gammel aff seeder / tuct oc Visdom / Edel i alle hans gierninger oc lystig / Hand lod sig altingest vel befalde oc nøye met den deel hand haffde / oc icke sigede eller begerede eff= ter nogen stor forgengelig Rigdom / Hand øffuede sig oc meget i Jact met Vild at bede / saa at hand der met meget oc tit for[illegible]mde sit gaffn oc mange sine Sager / icke ten[illegible]te hand nogen tid der til / at hand vilde binde sig met Ectaskabs baand / oc der faare vaar hans Vndersaatte meget bedrøffuede. De ginge

met

met beraad hu til Her Volter/vdualde en som best kunde tale oc best vaar hørt oc betrod hoss Herren / hand holt alle deris ord oc sagde: Alderkieriste Herre / din mangfoldig godhed haffuer lenge betyngit dine Vndersaatte / at de icke vilde tale dig til / men nu skal min røst giffue dine ørne tilkiende / det tiende Folckis vilge oc begære: Jcke fordi at ieg holder mig bedre / vissere eller Visere end de andre / men fordi at du mig mange velgierninger haffuer giort oc beuist / ydermere end de andre. Effterdi at alle dine gierninger haffuer værit oss behagelige oc befalder oss endnu vel i allemaade / saa vel at wi regne oss selff salige aff dit gode Regimente / dog er it (om wi mue bede eder der om) aff huilcket oss tyckis wi vilde bliffue de altsomsaligste offuer alle Landskab: Det er / at du vilde snarlige tage dig faare vdi dit sind oc faa dig en Ecte Hustru/Jcke aleniste strax at fri/ men snarlige at giøre Brøllup oc plege Ecteskabs stadt / Helst fordi/ at tiden forløber sig snart / vel est du vdi dine vnge Aar / Alligeuel skalt du dig formode at Alderen kommer tiendis / oc hemmelige stiel din Vngdom fra dig: Oc du skalt vide / at Døden gester saa snart den vnge som den gamle/

 fordi

fordi at ingen er fri for hannem / Men alle Menniske skulle dø: Saa vist som det er at hand kommer / saa wuist er oc stunden / naar hand skal komme. Wi bede dig ydmygeligen/ hør dit Folckis bøn / oc tro oss til at beskicke dig en Brud / wi ville skicke dig den som dig skal være verd / baade aff Slect oc byrd oc deylighed/ aff huilcken wi skulle alle haabis at fange god trøst: Ach HERRE/ løss dit Folck aff deris bekymring / at du icke dør oss fra for vden Arffuing / at dit Folck maatte faa det Hoffuit / som de aff alt deris hierte begære at haffue.

Huorledis Her Volter hand suarede sit Raad / oc sine gode Mend.

DEnne vise oc nyttelige Bøn oc begering / beueyede Her Volters sind / at hand saa suarede / oc sagde: Kiere venner / i tuinge mig til det som aldri kom vdi min tancke / Helst fordi / at ieg haffde vdualt mig en wbehindrit frihed / huilcken der sielden findis i Ecteskab / Mit Folckis oc mine Vndersaatis vilge oc begere er mig

gantske

gantske behagelig. Oc vil ieg ansee eders store tro/ loffue oc Visdom. Dogsaa/ den forsyning som i ville tage eder til at skaffue mig en Brud/ hende vil ieg tage paa mig selff. Fordi at en Qundis fremmede vilge / giør tit oc offte wlyckfalighed imellem Børnene oc Faderen. Jeg ved vel at alt den godhed som vdi Menniskenen er / Er altsammen aff Gud / til hannem setter ieg oc all min vilge oc all min Trøst/ Hand for sin store Mildhed føyer mig vel til hues mig nytteligst er baade til Liff oc Siel. Nu efftterdi / at ieg effter eders vilge oc begere / skal oc vil faa mig en Hustru / Da vil ieg oc at i skulle laffue mig / at holde hues ieg nu begerer aff eder igen : Huilcken som ieg nu vduelier mig til min Brud / at i oc ville holde hende for øyen / vdi hæder oc ære / oc i Værdighed/som eder bør at holde eders Frue: Oc at ingen aff eder skal nogen tid foruide mig huem ieg tager til min Brud / oc giør mig fremdelis vndergiffuen for min ecte Hustru / at leffue oc dø met / være sig enten en Keysere Daatter / eller en Hyrde Daatter/ da vil ieg at hun skal være eders veldige Frue. Dette loffuede de hannem det Menige Folck met stor villie: Siden lod Her Volter vdraa-

 beden

oc den hederlige dag / paa huilcken Høytidene ſkulde ſtaa/ oc Brølluppit ſkulde giøris. Dette behagede huer mand vel / oc der met ſkildis de at paa den tid. Men Her Volter lod oc ſtrax berede all den deel ſom behoff giordis til ſaadant it Brøllup oc Verſkab.

Huorledis Her Volter red vd imod ſin Brud / met mange Herrer / Riddere / Suenne / Fruer oc Jomffruer / Oc ingen viſte huem Bruden vaar.

IKke langt fra Palatzit / vaar it lidet Torp / i huilcket ingen bode vden fattige Folck. Iblant dem bode en Mand ſom vaar den altſomfattigſte / Hand hed Janiculus. Hand haffde en Daatter hun hed Griſeldis / Hun vaar gantſke deylige ſkabt paa ſit Legems vegne / Hun vaar oc faffur oc tuctig aff hendis Hierte / aff hendis ſeder oc aff hendis dyder / at ingen anden Jomffru kunde offuertræde hende. Hun vaar met liden næring opfød vdi ſtor armod / vſkyldig i all vellyſt / ey viſte at ſige aff megen

gode

gode dage. Men i hendis Jomffruelige hier-
te vaar hun mandelig nock / oc duelige i sin
armod / der met opholt hun sin fattige gamle
Fader. Om dagen gick hun i Marcken oc
voctede sin Faders Faar / haffde sin Rock oc
Teen hoss sig / met huilcke hun fordreff dagen
oc tiden. Om afftenen sanckede hun Vrter oc
andet / hues hun kunde faa at bære met sig
hiem til sin Fader. Hun laa om Natten paa
fuld haard en seng. All den deel som it gaat
Barn tilhørde / det fuldkommede hun altsam-
men hoss sin fattige gamle Fader. Naar som
Her Volter red vd at spadtzere / da tit oc offte
saa hand kierligen paa den Jomffru / icke met
nogen vbeskickelige tancker eller begiering /
men aleniste at hand bekiende hendis seder /
tuct oc Legems deylige skabning / met hendis
høffuiske leffnet / hues hand icke meenligen
kunde see paa nogre andre Jomffruer. Hand
fick oc vdi sindet / at efftherdi hand skulde faa
sig en Brud / da vilde hand oc faa sig hende /
oc ingen anden paa Jorden. Nu lackede det
fast at dagen oc tiden som Brølluppit skulde
staa paa / oc ingen viste naar Bruden skullde
komme eller huem hun vaar. Huer mand vn-
drede storlige her paa / Men Her Volter lod

A v alt

[illegible] Guldringe / Krune / kaastelige Belter / oc dyrabar Klæder / met alt andet som en mectig Brud tilhørde at haffue effter den vext som Griseldis haffde. Som nu den forscreffne oc forsette dag vaar kommen / paa huilcken Høytiden eller Brøllupspit skulde strax staa paa / oc ingen hørde eller viste endda aff nogen Brud at sige / der faare vndrede sig Folckit end mere. Alting vaar kaastelig bered / baade Huss oc Bord / met dyrebare Clenodie: Herren berede sig at Ride vd imod sin Brud / met en stor skare Riddere / Suenne / Frner oc Iomffruer / Alting vaar Griseldis i alle maade wunderligt huad hende skulde offuergaa. hun beredde sin Faders Huss det beste hun kunde / Oc bad sig loff vdaff sin Fader / at hun / som andre Piger maatte vdgaa oc see sin Herris Brud komme. Som hun vaar vdgaaen til en Kilde / langt fra Husit effter en Spand Vand / oc hastede saare tilbage igen. Da kom Her Volter ridende / oc møtte hende met sit Brøllups Folck / Hand neffnde hende ved sit Naffn / Oc sagde: Griseldis / Huor er din Fader. Hun beuiste sig Erligen / oc suarede hannem met altsomstørste ydmyghed / oc sagde / Min Fader

er

er hiemme vdi vort huss. Her Volter sagde: Sig hannem at hand kommer vd til mig. Som hand kom vd / Tog Her Volter hannem ved sin Haand / oc drog hannem offuer en side fra Folcket / Talede til hannem hemmelige/ oc sagde: Janicule / Jeg haffuer dig kier/Fordi ieg ved/ at du haffuer mig kier som en tro tienere oc Vndersaatte/ Oc ved ieg vel/ at huad mig behager det vilt du haffue frem/ dog vil ieg vide aff dig/endog ieg er din Herre. Vilde ieg haffue din Daatte til min Ecte Hustru/om du vilde haffue mig til din Daatters Mand. Den fattige gamle Mand forskrack / oc bleff saa forfærdit / at hand i lang tid icke kunde suare: Dog paa det sidste met stor suck oc redzel/suarede hand til disse ord / oc sagde: Herre / aldrig skal ieg andet ville end du vilt oc dig behager/ Helst fordi/ du est min alderkieriste Herre. Her Volter sagde / Da ville wi gaa ind i Husit / oc i din neruærelse høre din Daatters ord: Da ginge de baade tho ind i Husit allene/ paa huilcket Folckit aldri kunde nock forundre sig/oc funde den fattige Jomfru inden faare sig: Hun gick oc pyntede Husit til / det beste hun kunde / aff hues armod paafærde vaar / Hun forfærede sig

saare

saare fattige Pige / aff saadanne gesters til-
kommelse. Her Volter talede til hende oc sag-
de: Griseldis / det behager din Fader oc mig/
at du skalt bliffue min Ecte Hustru/Jeg haa-
bis oc troer/at det oc vel skal behage dig: Men
it atspør ieg dig/Om saa skede/ som snarligen
vel skeer/Vilt du tilstede oc met fri vilge giffue
mig din samtycke / oc giøre din vilge lige met
min vilge / saa at du icke nogen tid vilt sige
ney til det ieg vil haffue frem / Oc huad som
ieg vil haffue at skaffue met dig eller andre/at
du icke vilt knurre der imod / eller giffue mig
nogen hofferdige ord / Men lade mig selff be-
temme som det sig bør. Til saadan vnderlig
oc fremmed tale / suarede hun bluelige oc sag-
de. Min alderkieriste Herre / ieg ved mig w-
uærdig til saadan ære / Men er det din vilge/
oc Lycken vil forsørge mig: Da vil ieg icke al-
eniste aldrig tale/men oc aldrig nogen tid ten-
cke det dig skal være imod / Aldrig skalt du oc
nogen ting begære aff mig (vilde du end bede
mig gaa i døden) som mig skal kunde være
for suart. Her Volter sagde:

Det er nock
sagt.

Her

Her faar i nu at høre / Huorledis Her Volter troloffuede Griseldis met en Ring / oc sagde Folckit / at hun skulde være deris Frue. Oc at de skulde giøre hende heder oc ære / oc være hende lydige som det sig burde.

DEr met tog Her Volter Griseldis ved sin haand / Oc lede hende vd for alt Folcket / lod dem alle see hende / oc sagde. Dette er min Hustru / dette er eders Frue / hende skulle i giøre heder oc ære. Hende skulle i haffue kier. Haffue i mig kier / da holder hende for øyen / for den altsomerligste oc beste. Men paa det / at hun icke skulde føre sin gamle lyck vdi det ny Palatz / Da bød Her Volter / at de skulde føre hende aff alle sine gamle Klæder. Hand loed hende strax kostelige Klæde aff ny / fra top oc til taa / thi der vaare strax Fruer oc Jomffruer som skiulte hende vnder deris Kaaber oc Kiortle / til saa lenge de haffde fulkommet deris Herris villie / oc førde hende i saadanne dyrebare Klæder / oc besecte hendis Finger met skøne Ringe oc ædele Stene / at hun vel maatte kaldis aff Folckit en hiertens kiere Frue. Siden tog Her Volter

i al-

i al Folckens neruærelse / oc obenbarligen troloffuede hende met en besynderlig Ring. Hand lod hende sette paa en Huid Gangere/ oc førde hende til sit Palatz met stor hæder oc ære. Saa bleff den Høytid holden oc end met stor glæde / prjß oc stor ære. Gud gaff sin Naade / at den fattige Pige/ som tilforn vaar opdragen i en fattig Hyrdis huß / ved stor armod oc wselhed / hun bleff da ophøyet vdi en mectig Herris Palatz met stor hæder oc ære / saa at huer Mand haffde hende kier / oc holte hende saa storlige for øyen / oc giorde hende saa stor ære oc værdighed / at ingen Menniske fuldkommelige kand der aff sige. Hendis lempe / tuct oc seder vaare faure / hun vaar kierlig/ lystig oc Viß / hun vaar deylig och saa skøn / sige de / som hende saa / at mand neppelige kunde kiende/ at hun den Janickel Daatter vaar / saa stor vaar hendis godhed / leffnet och seder / saa megit sødtalende vaare hendis ord / met forstand / at hun da offuergick huer mand met hendis kierlighed/ icke alene i deris Lande / Men vdi alle omliggendis Stæder / vaar hendis Naffn lofflig oc ærlig / saa at mange Fruer oc Jomffruer / Herremend oc andre til hende kom / at de

maatte

maatte see hendis seder/tuct oc ærlighed. Saa fride Her Volter nerlig oc ydmygelig / men lyckelig oc merckelig / oc vaar altid ærit vdi sit Huss/met stor Fred leffde hand met sine Vndersaatte / oc de loffuede hans Visdom / at hand saa stor dygd vnder fattige Klæder haffde kient. Oc vaar hun icke alleniste ombyggelige til det som til Husit hørde / men i hendis Herris fraucærelse / forskickede hun oc forsaa alle Embeder vdi Landit / oc stillede megen Krig oc Tuedract blant Adelen / oc andre met hendis Visdom oc kloge ord / at huer Mand sagde / hende at være sent fra Himmelen til dem: Oc icke lenge der effter bleff hun siuglig / fordi bleff Folckit glad / oc begerlig at forbie den tid at Barnet skulde fødis / Oc Gud gaff hende en saare skøn Daatter (men hun haffde helder hafft en Søn) der aff icke alene Her Volter hendis Mand / men ocsaa alt Folcket i Landet vaar glad / oc som hand fick at høre Barnet græd / kom hannem it vnderligt sycke i sindet: Om det vaar loff værd eller ey / ved ieg icke / Men ieg lader de Vise der om sige / Helst fordi / at endog hand saa sin Hustru haffue sig kier oc være dydelig / ærefuld oc trofast i alle maade: Alligeuel vaar

hans

hans yderste begære / at forsøge oc friste hende jo høyre oc mere. Hand gick hemmelig i Kammerit til hende / oc lod som hand vaar vreder / hand talede til hende / meget aluorlige / oc sagde. Griseldis / du vedst vel huorledis du est kommen i mit Huss: Jeg tror oc icke at du haffuer forget din fremgangen armod / i huilcken du est opdragen / enddog at du est kommen til saa stor Velde oc Mectighed. Du est mig kier nock / men mine ædelinge haffue dig icke saa kier / besynderlige nu du begynder at faa Børn / Oc moxen kunde ske / at du bleffue arffuing til Landet / Det er dem icke at lide / at de skulle bliffue vndergiffue en fattige Bonde Daatter. Jeg haffuer altid hafft fred oc god samdrect met mine Vndersaatte / oc end nu haffuer. Saa vil det mig icke stedis / at leffue effter min vilge met dit Barn / Men giøre effter mit Folckis vilge / oc giøre den ting / som mig gantske suar vil bliffue / saa at aldrig nogen ting vaar mig saa suar / dog vilde ieg icke saadant giøre vden dit vidskab. Der faare vil ieg / at du skalt giffue din vilge oc samtycke der til / met tolmodighed / oc for vden knur / som du loffuede mig før end ieg tog dig til min Ecte Hustru. Der Griseldis dette hørde /

su re-

suarede hun Her Volter met altsomstørste
taalmodighed. Ey bleff rørt til nogen sorig/
eller til suck/ ey Graad / eller nogen foruande-
ling/oc sagde: Du est min Herre. Jeg er din
Daatter / wi ere dine / der faare giør aff dit
eget huad du vilt. Aldrig skal mig tyckis det
ilde at være hues dig tyckis vel at være. Jeg
begier intet at haffue / der faare befrycter ieg
mig icke at miste noget. Men dig aleniste
haffuer ieg fest sterck mit vdi mit Hierte / al-
drig skalt du oc nu eller nogen tid kunde slyckis
der vdi / ingen ting som dig er tacknemmeligt
skal nogen tid være mig forsuar at fuldbyrde
eller fuldkomme. Aff saadanne suar bleff
Her Volter megit glad / enddog hand lod sig
icke mercke. Hand lod som hand vaar sorge-
fuld oc bedrøffuit/oc gick der met vdfra hende
igen. Nogen føye stund der effter/ sende hand
hende en aff sine Tienere / huilcken hand
gantske vel betrode. Hand vnderuiste hannem
sin vilge baade om Griseldis oc om Barnit.
Dette samme Bud kom til hende om Natten
oc sagde saa til hende. O Griseldis min kiere
Frue / Jeg beder dig ydmygelige / at du icke
tager mig til mistycke / at ieg fuldkommer den
deel som ieg er nød oc tuungen til at giøre /

 endog

endog at det er mig imod oc icke met. Du aff din ſtore Viſdom kant vel beſinde at Herre bud ere høyt / endog at du til denne dag ſelff haffuer lidet forſøgt der aff. Min Herre haffuer ſtrax befalet mig / at ieg ſkal anamme dit Barn fra dig: Som hand ſaa haffde ſagt/ ſtod hand ſtille oc tide quer / lod ſom hannem haffde værit giffuit i befalning at forkomme hendis Barn. Det forſtod oc Griſeldis vel tilforn paa ſin Herris egne ord / oc nu faſt ydermere / i det at Budet kom ſaa effter Barnet om Natte tide. Alligeuel kunde mand icke ſee hende der faare enten ſucke eller i nogen maade giffue ſig. (Dette haffde værit meget hard for en Amme / end ſige en Legemlig Moder) Hun tog ſit Barn til ſig met glæde/ ſaa oc beſkuede det inderlige en føye ſtund. Hun kyſte det for ſin Mund / oc giorde det hellige Kaarſſens tegn paa Barnſens bryſt oc Anſict. Siden fick hun det Buddet/oc ſagde: Min kiere Søn/gack nu bort oc fuldkom hues min kiere Herre haffuer dig befalet: Dog begerer ieg en ting aff dig / at du ſaa beſkicker det / at vilde Diur oc Fule icke ſkulle fortære det arme ſperlemmede Barn / om du kant tenckte det er icke min Herre imod. Suenden

anam-

anammede Barnet / oc bar det til Her Vol-
ter / vnderuiſte hannem fra førſte oc til ſidſte
alle tale / Huorledis hand talede til hende om
Barnet / oc huorledis hun ſuarede hannem
der oppaa. Dette ynckede vel Her Volter vdi
ſit hierte / Men hand lod icke fordi aff at fri-
ſte oc forſøge ſin Huſtru. Hand bad Suen-
den at hand fuldueel ſkulde foruare Barnet /
ſom hand oc giorde. Hand ſuøbte det i rene
duge / oc lagde det ſubtilige ned vdi en Kurff /
ſette ſig paa it tamt Aſſen / oc førde Barnet
til Bononien til Her Volters Syſter / ſom
vaar Greffuens Huſtru aff Pauintz / at hun
ſkulde ſamme Barn opføde met ſaa ſtor flid /
ſom det haffde værit hendis egen Daatter / oc
holde hende frem vdi tuct / ære oc værdighed /
ſom det ſig burde. Effter den tid gaff Her
Volter inderlige act paa Griſeldis Anſict oc
paa hendis ord. Men aldrig kunde hand an-
det ſee eller formercke / end hun io altid vaar
ved it ſind / met lige tieniſtactighed / met lige
vnderdanighed / met lige gledſkab oc lige kier-
lighed. Hun huercken ſørgede eller ſucke-
de / eller nogen tid rørde it blot
ord om ſin Daatter / ſi-
den hun ombar hende.

Huorledis Griseldis fick en vng Søn. Oc Her Volter fremdelis fristede hende saa yderlige som tilforn / oc dog icke fant hoss hende andet end taalmodighed.

FIre Aar der effter / gaff Gud sin Naade/ at hun føde en offuermaade deylig Søn til Verden/huor aff Her Volter oc alle hans Venner / oc det menige Folck offuer alle hans Land de finge en stor glæde. Thu Aar effter hand vaar føder oc affuant/ fick atter Her Volter i sindit / at fremdelis friste sin Hustru. Hand sagde til hende. Griseldis / du haffuer vel fornummit oc forfaret/ Huorledis mit Folck bekymrer sig / fordi at ieg haffuer tagit dig til min Hustru / besynderligen nu du est fructsommelig / oc altsommest nu du haffuer faat en Søn/deris knur oc mur kommer mig til øre/de sige saa. Naar vort Herskab Her Volter er døder / da maa wi visselige formode oss Janiculus Daatter Søn til en Herre offuer oss alle. At saadant it Edelt Landskab bliffuer vndergiffuit saadan en Herre / det maa Gud forbarme sig offuer.

Saa

Saadan tale gaar huer dag iblant Folcket.
Jeg vilde fuldgierne leffue met Fred/god ſam-
drect / Nu kand ieg icke for den ſtore wbegri-
belige ſorge ieg hemmelige haffuer der aff:
Der faare er mig tilſindet / nu at giøre ved
vor Søn / ſom ieg tilforn haffuer giort ved
vor Daatter. Dette ſiger ieg dig tilforn/paa
det at du icke ſiden ſkalt gremme dig / eller tage
dig nogen ſorg til der faare. Den gode tuctige
Griſeldis ſuarede ſin Herre / oc ſagde. Jeg
haffuer ſagt / oc ſiger det endnu / Jeg vil icke
andet end du vilt: Jeg haffuer icke andet met
dette Barn / vden aleniſte at ieg vil være for-
plictid at røcte det / oc haffue arbeyde der met
dig til vilge/ ſaa lenge ſom du vilt/ oc icke len-
ger. Du eſt beggis vor Herre oc wi høre dig
til / du maat giøre aff dit eget huad dig ſelff
tyckis/foruden mit venſkab. Den tid ieg gick
fra mine gamle Klæder aff min Faders Huſſ/
oc kom i dit Huſſ / da gick ieg ſaa vel fra min
egen vilge / ſom fra mine gamle Klæder / oc
haffuer anammit igen din vilge oc dine Klæ-
der. Oc der faare i alle maade/huadſomhelſt
du vilt det vil oc ieg: Vaare det mueligt / at
ieg altid aff mig ſelff viſte din vilge oc begere/
da vilde ieg langt før end du ſkulde begere det

aff mig / i alle made gantske gierne fuldkom-
me din vilge. Nu ieg det icke saa ved / da vil
ieg alligeuel efterfølge din vilge / være sig
huad det være kand / inted vndertagit / om du
end vilde / at ieg skulde gaa i Døden / da vilde
ieg fuldgierne dø / Vor vilie skal aldrig nogen
atskillie / huercken Døder eller nogen anden
ting / eller noget Creatur som i Verden er til.
Her Volter forundrede sig saare / hand kunde
oc aldrig nock forundre sig paa saadan en
Quindis stadighed. Hand lod som hand vaar
megit sorgefuld oc bedrøffuit / gick fra hende /
kaldede sin forbeneffnde tro Tienere til sig / oc
sagde til hannem. Gack til min Hustru / nu
ligeruiss som tilforne. Saa gick hand ind til
hende / hand gaff sig saare oc megit ynckelige /
at hand skulde tuingis der til aff sin Herre / at
giøre oc bedriffue saadan en ynckelid Mord /
hand falt paa sine kne for Griseldis / bad hende
gierne met grædende taare / at hun saadant
skulde giffue hannem til for Guds skyld. Oc
begere at hun skulde antuorde hannem Bar-
net. Hun tog det deylige Barn til sig met it
vforuandlit Ansict / men huad i hendis Hier-
te vaar / det ved ieg icke. Det Barn vaar icke
alene Moderen kier / men alle andre Menni-

ske /

ske/som det at see finge. Hun signede Barnet met det hellige oc værdige Kaarssen tegn / baade paa brystet oc Ansictet / ligeviss som hun tilforn giorde ved sin Daatter. Hun saa paa Barnet en liden stund/ siden bød hun det Suenden/ oc sagde. Min gode ven/ gack nu bort / giør oc fuldkom hues dig er i befalning giffuit. Dog nu som tilforne/ begerer ieg en ting aff dig/ om saa maa ske/ at vilde Diur oc Fule ey skulde fortære det edle Blod/ at du vilde det betage. Der met anammede Suenden Barnet / oc bar det til sin Herre / met vnderuissning paa alle stycker. Her Volter forskrack oc forfærede sig: Haffde hand icke i sandhed vist den store kierlighed / som Moderen haffde til Barnet/da haffde hand tenckt der andet til/ at hun saa letfærdelige antuorde sit Barn fra sig til Døden.(Endog at all den deel som hun giorde/ det giorde hun altsammen aff den store Kierlighed hun haffde til sin Herre/ at hun i allemaade vilde efterfølge hans vilge. Jeg ved oc icke met huad gaat skel hand kunde giøre sig vred paa hende / Helst fordi / at den som bød sig selff til met fri vilge at gaa i Døden/ om det haffde værit Herrens vilge/ Huor faare skulde hun icke antuorde fra sig hans egit

Barn effter hans egen vilge. Skulde ieg dømmer der paa/da viste ieg vel huem ieg met god Ræt vilde dømme til skylden.) Her Volter lod strax Barnit komme til Bononien/til sig Søster met stor varetect. Saadanne fristelser som Her Volter begick ved sin egen Hustru/ de haffde værit suare nock (oc alt for suare)til den astadigste Mand i Verden haffde været. Mange ere der som begynde en ting/ oc icke fuldkomme det til ende/for huilcken hun er begynt/ der faare vilde Her Volter forsøge sin Hustru paa det yderste. Hand kunde dog icke den ene tid / finde hende ved nogit andet sind/ end hun vaar den anden tid. Hun forøgte huer dag sin ydmyghed / sin taalmodighed/oc sin tienistactighed imod hannem/Saa at huercken hand eller hun haffde sin egen vilge/Men altid vaar hans vilge som hendis vilge/ oc altid vaar hendis vilge som hans vilge. Iblant Landsens Edlinge voxte saa hemmelige it ont rycte paa Her Volter/ sammeledis blant det menige Folck da fra dog jo meer oc mere. Huorledis hand skulde haffue ladet myrde sine egne Børn / som en Tyran oc vchristen Mand for sin Hustrues skyld/Fordi/ at hun vaar en Bonde Daatter / oc fattig/

Helst

Helst fordi / at mand icke fick Børnene at see/ ingen viste heller huor de vaare i Verden. Saa giorde den gode Herre Her Volter sig selff vgunst aff sine Vndersaatte / at de som altid tilforn haffde holdet hannem i stor ære oc værdighed / met altsomstørste kierlihed / de maatte da imellem sig selff huercken høre eller see hannem: Dette viste Her Volter vel/dog vilde hand icke alligeuel offuergiffue at friste sin Hustru.

Huorledis Her Volter fremdelis fristede Griseldis/met Breff aff Rom / at hand skulde faa sig en anden Hustru/ oc skilliels ved hende.

DEr nu tolff Aar vaare forledne/ fra den tid Her Volters Daatter vaar føder / Da vdsende hand nogen Bud til Rom/ oc gaff dem saa faare/ at naar de komme fra Rom igen / da skulde de lade som de haffde Breff aff Paffuen saa lydendis/ At for Her Volters mectigheds oc Edelheds skyld/ haffde Paffuen giffuit hannem loff at skille sig ved sin Hustru/ som vaar en Bonde Daatter / icke Høybaarne nock til hannem at

 haffue/

haffue / oc at faa ſig en anden ſom hannem vaar værd aff Slect oc byrd oc Edelhed / paa det at diſſbedre Fred oc ſamdrect ſkulde bliffue / imellem hannem oc hans gode Mend oc menige almue. Dette rycte kom iblant menige Folck / endog at de icke fuldkommelig trode at ſaa ſkulde være. Der dette rycte kom for Griſeldis / bleff hun bedrøffuit / ſom mig tyckis hun maatte vel. Dog ſette hun ſig faare at lide det met altſomſtørſte taalmodighed / huiſſ Lycken eller Gud vilde hende tilføye. Hun vaar i alle maade vforfærdet / endog at det mangfoldig vendis / hid oc did vdi hendis Hierte / oc hun vilde met it frit mod offuergiffue al den Volde oc velde ſom hun vaar tilkommen. Her Volter ſcreff til Bononien til ſin Suager / bad hannem kierligen / at hand vilde ſelff perſonlige føre hannem ſine Børn hiem / der aff bleff it meenligt rycte offuer alt Landet / huorledis Greffuen haffde giffuet Her Volter ſin Daatter til ſin ecte Huſtru. Greffuen giorde Her Volters villie / førde hannem baade ſine Børn / optuctede i alle høffuiſkhed vel ſmyckede i alle maade / met altſomdyrebariſte Klæder oc Clenodier. Hand førde baade Daatter oc Søn til Salutz met en ſtor

Appar-

Apparat / met Ridder oc Suenne / Fruer oc Jomfruer / i saadan manering / som mand pleyer at komme til en mectig Herris Brøllup oc Verdskab. Icke vilde Her Volter endda offuergiffue sin haarhed / Men tenckte til / huor hand ydermere oc fremdelis kunde friste oc forsøge sin Hustru.

Hand gick ind til hende oc sagde. Griseldis / ieg haffuer nu hafft vilge oc vellyst nock met dig i Ecteskabs stad / dog haffuer ieg seet / forfarit oc fornummet paa alle dine seder / at du fast offuergaar din art oc ordsprung / aff huilcken du est kommen aff: Jeg acter oc vel / at mig bør icke at bliffue i slig stat / ved en Bondemands Daatter. Mine gode Mend de tuinge mig nu der til / sammeledis haffuer oc vor helligste Fader Paffuen / giffuit mig loff at ieg maa faa mig en anden Hustru oc skillis ved dig / hun er nu paa veyen oc kommer snarligen. Der faare bliff du alligeuel ved it gaat mod / oc vig nu hende / at hun anammer din Stad / Velde / Vold / Mact oc mectighed: Tag oc met dig den samme Brudeskat / som du førde hid met dig / oc holt dig fra denne sted hiem igen / til din Faders gamle huss. Den deylige Griseldis hun suarede sin Herre oc sagde:

Her-

Herre/ Jeg haffuer vel altid selff vist / at min ydmyghed/ oc din Mectighed vaar ingen lignelse. Jeg haffuer oc aldrig regnit mig selff værdig at være din tieniste Quinde / en sige at være din Hustru. Jeg er oc i det Huss / i huilcket du haffuer giort mig til en Quinde / Gud skal være mit vindisbyrd/at ieg dog altid haffuer regnet mig wuærdig for din tieniste Quinde/ Der faare tycker ieg/oc aldrig kand fuldtacke Gud oc dig / at ieg saa lenge i dit Huss haffuer værit holden i saa stor ære oc værdighed/ ydermere end ieg nogen tid kunde fortiene. Thi er ieg nu vdi altingest bered / at gaa til min Faders Huss igen / leffue min alder / oc sammeledis dø / der som ieg er mest oc best beuant vdi min vngdom. Dog skal ieg kaldis i meden ieg leffuer en fattig Vidue / thi at ieg haffuer værit saadan en Mands erlige Brud: Jeg vil oc icke dig wuitterlige gaa aff dette Huss / vdi huilcket ieg haffuer hafft / stor mact oc ære/ oc fordreffuit min tid. Du beder mig / at tage met mig min Brudeskat oc de gaffuer som ieg førde til dig: Huad det er ved ieg vel. Jeg haffuer icke forget / at vden for min Faders dør bleff ieg ført aff alle mine gamle palte / oc førde mig vdi dine dyrebare

Klæder/

Klæder / oc bleff met ſtor ære fært hid til dit Palatz: Jeg haffde plat ingen anden gaffue vden aleniſte troſkab oc it nøgit Legeme: Der faare vil ieg nu føre mig aff denne Kiortel/ oc tage paa mig igen mine gamle Klæder / i huilcke du haffuer anammit mig til din tieni-ſte Quinde. De andre Klæder met Ringe oc andre Clenodier / ſom ieg haffuer brugit oc hafft til ære oc Stat / dem finder du alleſam-men i Kammerit. Jeg gick blot oc nøgen aff min Faders Huſſ / did vil ieg oc gaa blot oc nøgen igen. Jt tyckis mig dog icke være tilbør-ligt / at det Liff ſom haffuer baarit oc fød dine Børn til Verden / ſkal aldelis gaa blot faar Folckit/oc ſeis aff huer mand: Der faare (om dig tyckis) beder ieg oc begærer aff dig/ at du (for den Jomffrudom ſkyld/ ſom ieg førde til dig) vilt vnde mig at beholde en blot Serck/ met huilcken ieg kand oc maa betecke oc ſkiule din arme tieniſte Quindis bare Legeme / den ſom dog i fordom tid haffuer værit din ecte Huſtru. Her Volter kunde da icke holde ſig lenger / men taarene løbe aff hans øyen ſaa bitterlige / at hand neppelige kunde fremføre diſſe ord/ oc ſagde. Jeg er tilfrids beholt den ene Serck. Hand vende ſig oc gick fra hende

met

met grædende taare. Griseldis hun førde sig aff alle Klæderne i alt Folckens neruærelse/ beholt paa sig aleniste sin blote Serck/ met huilcken hun kunde betecke oc skiule sin bare krop. Saa gick hun aff Palatzit obenhoffuit met bare føder/ oc mange Folck met hende/ som ynckede saadant it lyckens fald. Men ingen aff dem alle kunde holde sig aff graad/ vden aleniste Griseldis: Saa kom hun i saadan ynckelige maade til sin Faders Huss igen. Hendis Fader haffde altid en franck mening/ at Griseldis skulde komme til saa høy en stat/ oc vaar føder aff saa fattig Slect/ hand tenckt altid saa ved sig. Naar som Herren bliffuer ked aff min Daatter/ oc begynder at hade hende/ fordi at hun er aff ydmyg Slect/ saa skeer det visseligen/ at hand driffuer hende fra sig aff sit Huss oc Palatz/ som menligen er seduane iblant de Mectige. Som hand nu hørde/ oc fornam det megle Folck komme til sit Huss/ och saa sin Daatter komme tiendis/ och saa gaat som nøgen/ da begynte hand strax at søge de gamle reffne Klæder/ som hun tilforn haffde/ før end hun bleff bortført/ dem haffde hand vel foruarit i sin Kiste. Hand gick sin Daatter imod/ at

hun

hun maatte ſaa noget at ſkiule ſig vdi.
Men alt det Folck ſom hende fulde til ſin
Faders Huſſ/de ſkildis fra hende met grædin-
de taare / Stor ynck vaare at ſige der aff til
fulde. Hun vaar altingeſt vel til fridz / at væ-
re i ſin Faders Huſſ met ſtor taalmodighed/
vdi ſtor Fattigdom / oc altſomſtørſte ydmyg-
hed/ ſaa at aldrig noget Menniſke kunde ſee
eller mercke / nogre ſorgfulde tegn paa hende/
oc aldrig hun nogen tid fierde ſig / at hun
vaar ſaa kommen fra den ſtore Mact oc Vel-
de / oc til alſomſtørſt armod oc trældom :
Sammeledis tilforne / jo mere hendis
Mact oc Velde voxte / jo mere
forøgte ſig hendis yd-
myghed.

Her

Her maa i høre / huorledis Her Volter begerede / at Griseldis skulde vndfange hans Brud met tuct oc ære.

GReffuen aff Paffuintz hand vaar paa Veyen / oc vaar huer dag ventendis / oc vaar it meenligt rycte vdi blant Folcket / om den ny Brud som Her Volter skulde haffue. Her Volter forfarede oc i sandhed aff en Forridere / paa huilcken dag at Greffuen skulde visseligen komme til Salutz. En dag før end Greffuen kom / sende hand bud til Griseldis at hun skulde komme til hannem: Hun kom strax met stor ydmyghed. Her Volter sagde. Griseldis / Jeg vilde gierne at den Jomfru min Brud som i Morgen skal komme hid / Fruer oc Jomfruer / Riddere oc Suenne / oc alle andre som met hende kommer / skulde vel vndfangis. Sammeledis oc alle de andre / som hid nu kommendis vorder til denne Høytid / at huer i sin sted maatte vel vndfangis / met tuctelige ord oc alt andet hues der tilhører. Vel haffuer ieg Fruer oc edelige Quinder som der til ere bequemme /

Men alligeuel / enddog du haffuer onde oc
reffne Klæder / vil ieg ſette ſaadan befalning i
dine hender / at du hilſer oc vndfanger Gæ-
ſterne/ oc ſetter huer effter ſin ſtats/ Helſt for-
di/at du vedſt mit ſind / min Seduane och al
min lempe faſt ydermere end nogen anden.
Griſeldis ſuarede oc ſagde: Herre / ſaadant
vil ieg icke alene giøre/Men inderlige begære/
at ieg dig til tieniſte ſaadant maa giøre. Oc
men mine Siel er i mit Legeme/da ſkalt du al-
drig finde mig fortraaden at giøre dig til vilie
oc tieniſte / met altſomſtørſt ydmyghed. Met
ſaadanne ord / begynte ſtrax Griſeldis at be-
ſkicke oc berede alle de ſtycker ſom hørde til
Senge/til Bordene/ oc til alt andet hues hun
viſte behoff ſkulde giøris / til ſaadan en Høy-
tid. Hues hun oc icke ſelff kunde affſted kom-
me / det vnderuiſte hun de andre met altſom-
ſtørſte lempe / ſaa at alting bleff beſkicked i go-
de maade: Hun beuiſte ſig oc i allemaade ſom
en tro tieniſte Quinde. Anden dagen der eff-
ter/ kom Greffuen aff Pauintz / met den vnge
Herre oc den vnge Frøicken: Paa deris dygd
oc deylighed forundrede ſig alt Folcket. Som-
me ſaade ſaa / Her Volter hand haffuer
giort ſom en viſſ Herre / at hand ſaa haffuer

prisse oc dyr / Helst fordi / at den vnge ny-
komme Brud / hun er fast yngre oc aff ede-
ligere Slæct end den gamle er / oc der til met
faar hand saa deylig en vng Printz til Suo-
gerskab. Jallemaade vaar allegeuel Grisel-
dis glad oc fri aff Hiertet. Hun ey sørgede /
ey græd / ey gremde sig / ey skammede sig for-
di at hun gick for Folcket i gamle reffne Klæ-
der: Men hun gick mod Jomffruen met it
blid Ansict / oc sagde. Min altsomkieriste
naadige Frue / værer Gud oc mig vel kom-
men / Siden gick hun fra hende oc vndfick
alt hendis Folck met god lempe oc tuctige
ord. Husit eller Sallen vaar saa kostelig
vdstafferit / at alle Gæsterne diss forundrede
sig / at saa stor tuct oc ære / met saa gode lem-
pe / kunde nogen tid bo / skiulis / eller besluttis
vdi nogit Menniske / saa ilde och saa wselig
Klæd. Offuer alt vaar hendis største begæ-
re / at høre den vnge Herris / oc den vnge Frøi-
ckis loff oc ære / Altid vaare de hende selff
vdi Hiertet / den loff oc priss hun gaff dem /
kand mand icke til fulde aff sige / maa vel skee /
Naturen skynde der fast til.

Som mand da skulde settis til Bords /
sagde Her Volter til Griseldis met it høye
stem-

stemme / lod som hand vilde driffue sit skemt i alle Gæsternis nerværelsi. Griseldis / sig mig sandigen / Huad tyckis dig om min Brud / er hun icke it deyligt Menniske. Ja Herre / sagde Griseldis / it deyligere Creatur maatte eller kunde du aldrig opsøge vdi Verden : Vden al tuil skalt du leffue salig met hende / oc aldrig fortycket at du fickst hende til din Hustru / huilcket du neppelige skulde kunde giøre met mig eller nogen anden. Gud altsommectigste skal videt/at ieg saadant begærer inderlige aff hu oc Hierte oc al min mact. En ting vil ieg dog begære aff dig / at du icke saa skarpelige straffer hende / som du haffuer fristed din første Hustru / Helst fordi / at hun er vng oc megit kreselig opfød / Mig tyckis hun skal icke fuldelige kunde saadant taale eller lide. Den tid Her Volter saa da saadan sin Hustrues vbegribelige stadighed / huilcken hand vdi saa mange maade vskyldelige haffde fristet oc forsøgt / bleff hand betagen aff Barmhiertighed / oc kunde icke lenger lide hendis modgang. Hand sagde / Nu er ieg vis paa / oc i sandhed forstaar / at ingen Mand i Verden haffuer yderlige fristet oc forsøgt sin Hustru / oc fundet saa stor oc mectig astadighed

hoſſ hende ſom ieg haffuer giort. Der met
tog hand hende kierligen vdi ſin Faffn / met
vſigelige tuctige ord / huor aff Griſeldis for-
ſkrack oc forfærdede ſig / ligeruis ſom hun
haffde værit opuact aff en ſuar oc vnderlig
Drøm. Oc ſagde Her Volter til hende:
Griſeldis / du eſt alene min kieriſte Huſtru /
aldrig haffuer ieg nogen anden hafft / al-
drig vil ieg oc nogen anden haffue. Denne
Jomffru ſom du ment min Brud at være /
det er din Daatter / Denne vnge Herre er
hendis Broder / det er din Søn / al den del
ſom ieg haffuer tagit fra dig / Søn / Daat-
ter / Gods / Clenodie / Mact oc Velde / giff-
uer ieg dig nu altſammen igen. Jngen
ſkal kunde ſige i ſandhed andet / end hues ieg
haffuer giort / det er alene giort oc ſkeet i
den mening / at ieg vilde friſte / forfare / oc
forſøge din ſtadighed / Jeg haffuer icke la-
det Døde dine Børn / Men ieg haffuer la-
det dem vel foruare oc ærligen opføde. Den
tid den gode taalmodige Griſeldis oc hen-
dis Børn ſaadant hørde / da bleffue de paa
alle ſider aff ret Hiertens glæde ſaa foruand-
lede / at de i lang tid icke kunde komme til
ords. Dog der effter met altſomſtørſte
kierlig-

ighed / vnoſte […] ſine Børn oc
oc hende igen / met klapp[illegible] oc kyſſen oc v-
tallige kierlige ord / ſaa alle Fruer oc Jomf-
fruer / ſom i ſamme Høytid vaare / bleffue
beueygit met den i Barmhiertighed. Nep-
peligen vaar it Menniſke iblant dem alle /
ſom kunde holde ſig at taarene icke run
ned aff deris Øyen / for vbegribelig h
tens Glæde. Da bleff Griſeldis igen
uiſt i ſin Stat / och alle ſine dyrebare
der oc Clenodier / oc bleff ſaa den dag
endet i ſaa ſtor glæde / at aff ſaadan e
dis dag viſte ingen Menniſke tilforn
ſige. Her Volter leffuede met ſin H
oc met ſine Børn der effter i mange
i altſomſtørſte kierlighed oc Gudfryct
Da tog Her Volter førſt til ſig ſin
gamle Suager Janiculus / ſom vaa
ſeldis Fader / huilcken hand altid tilfor
haffde forſmaat: (Paa det at hand diſſ
dre kunde fuldkomme ſin vilge met den
de Griſeldis / ſaa at forſøge hende ſom
ſcreffuit ſtaar) hannem holt hand i ſto
oc værdighed. Sin Daatter gaff hand
greffuen / men Sønnen hand bleff
uing til Landet effter Faderens Død

Prentet i Kiø=
benhaffn aff Laurentz
Benedicht.
1597.

20

